

Lidingö
stad

2024-10-08

LS 2024/1704

Miljö- och
stadsbyggnadskontoret

Behovsutredning 2025- 2027

För miljö- och stadsbyggnadsnämndens
arbete inom livsmedelslagstiftningen och
miljöbalken med mera.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	3
Inledning.....	4
Enhetens resursbehov.....	6
Gruppernas tillsynsbehov	6
Övergripande frågor	24
Bilaga 1 Underlag till behovsutredningen.....	27
Bilaga 2 Miljömål och tillsynen	32

Dokumentet är sammanställt av Jenny Bejerskog, Lena Hellson, Erika Svensson och Catarina Kvarnmalm, miljö- och hälsoskydds enheten, september 2024.

Sammanfattning

Varje år ska miljö- och hälsoskyddsmyndigheten uppskatta behovet av tillsyn och kontroll för kommande tre år och utifrån resurser och prioriteringar skapa en tillsynsplan för verksamheten.¹ Behovet är relativt stabilt då tillsynen sedan flera år är upplagd på återkommande tillsynsintervall. Tillsynsbehovet för 2025 är 10,3 tjänster, att jämföra med de personella resurserna som är 10,1 tjänster. Det innebär att vissa tillsynsområden behöver prioriteras bort eller ned, se Tillsynsplan 2025.

Tillsynsåret 2025 i korthet:

Hälsoskyddstillsyn

- Skolor, bassängbad, verksamheter med risk för blodsmitta
- Fastighetsägare tillsyn - fokus på energi, Legionella, radon
- Mätning av bakgrundsstrålning

Miljöbalkstillsyn

- Miljöfarliga verksamheter - fokus på energi, avfall och dagvatten
- Kyrkviken- tillsyn av verksamheter för att minska påverkan i viken
- Naturtillsyn - kontroll av dispenser, klagomålshantering
- Förorenade områden- bland annat Stora Höggarn
- Miljöövervakning- luft, sjöprovtagning, PFAS

Livsmedelskontrollen

- Fokusområden: operativa mål, riskgrupper, event- och kvällskontroll
- Provtagningsprojekt
- Samverkan med Ekerö inom dricksvatten och livsmedel

Övrigt

- Kris- och beredskapsarbete
- Beredskapsplan för miljöbalkens område
- Upphandling verksamhetssystem

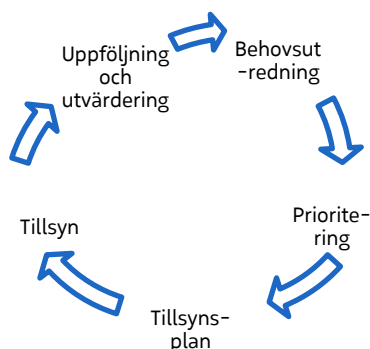
Prognosen för 2026 och 2027 liknar i stort tillsynsbehovet för 2025 men kan komma att förändras när kommande års utredningar och planering närmar sig

Behovsutredningen har presenterats för miljö- och stadsbyggnadsnämnden på ett möte den 7 oktober och en tillsynsplan har upprättats utifrån nämndens föreslagna prioriteringar, "Tillsynsplan 2025". Behovsutredningen och tillsynsplanen ska antas av miljö- och stadsbyggnadsnämnden. Miljötillsynsförordningens och livsmedelslagstiftningens krav på behovsutredning anses med detta dokument vara uppfyllt.

¹ Enligt miljötillsynsförordningen och livsmedelslagstiftningen

Inledning

Varje år uppskattar miljö- och hälsoskydds-enheten behovet av tillsyn för de kommande tre år och skapar en tillsynsplan för verksamheten. Behovsutredning och tillsynsplan ska antas av nämnden enligt krav i miljöbalken och livsmedelslagstiftningen. Målet är en effektiv och ändamålsenlig tillsyn som bygger på prioriteringar utifrån nämndens uppdrag och leda till en hållbar utveckling. Myndigheten ska avsätta tillräckliga resurser för tillsynsarbetet, som i tillräcklig grad motsvarar behovet av tillsyn, och ha personal med tillräcklig kompetens för tillsynsarbetet.

Behovsutredningen redovisar det övergripande behovet av tillsyn för en treårsperiod, medan **tillsynsplanen** beskriver vad som ska utföras nästkommande år och tar hänsyn till eventuella prioriteringar. Prioriteringar kan behöva göras om de tillgängliga resurserna inte överensstämmer med tillsynsbehovet.

Innan behovsutredningen och tillsynsplanen antas av nämnden anordnas årligen en nämndsammankomst för att informera om och diskutera behovsutredningen och vad tillsynen kommer att omfatta kommande år. Nämnden har då möjlighet att lämna synpunkter på föreslagna prioriteringar.

Nyheter inom området

Livsmedelsverkets nya modell för riskklassning av verksamheter trädde i kraft den 1 januari 2024. En första prognos indikerade ett minskat tillsynsbehov. Behovet av den planerade kontrollen har minskat men den totala tiden för livsmedelskontrollen är i princip jämförbar då uppföljande kontroller inte längre ingår i den planerade tiden.

En nationell strategi för miljöbalkstillsyn lanserades i oktober 2021 och sträcker sig fram till 2026. Syftet är skapa en mer enhetlig och effektiv tillsyn som fokuserar på de största miljö- och hälsoproblemen. De fokusområden som presenteras ska ingå i kommunernas tillsynsplaner.

Inom avfallsområdet införs fastighetsnära avfallsinsamling 2026. Detta leder till visst ökat tillsynsansvar då det finns möjlighet att söka dispens hos miljöenheten.

Avfallsbrottslighet har seglat upp som ett nytt tillsynsområde de senaste åren. Länsstyrelsen leder arbetet mot avfallsbrottslighet i länet och samordnar tillsynskampanjer för kommuner i länet. Avfallsbrottslighet kan handla om osorterat och förorenat bygg- och rivningsavfall som dumpas till exempel i naturen. Avfallsbrottslighet kopplas ofta till andra brott som exempelvis penningtvätt, skattebrott, arbetsmiljöbrott, människoexploatering och smuglingsbrott.

Påverkan på kommande års planering

Miljö- och hälsoskydds-enheten ser att följande områden skulle kunna påverka kommande planering mer än vi förutsatt. För att ta höjd för oförutsedda händelser är inte all tid inplanerad. Varje handläggare har ca 50 timmar per år som oplanerad tid.

Personalresurser inom enheten

Fem medarbetare tar ut hel eller delvis föräldradighet under 2025 och två är delvis sjukskrivna.

Kriser (utbrott, beredskap)

De senaste fyra åren har enheten varit involverad i flera större händelser (Vattenläckan, Utbrott Käppala skola, coronapandemin, dricksvattenkris) och trenden i länet är att detta blir mer vanligt. Förutom att hantera själva krisen behöver enheten också stärkas sin krishantering och genomföra övningar.

Upphandling av verksamhetssystem

Upphandling av verksamhetssystem på miljö- och stadsbyggnadskontoret pågår och ska vara klart till 1 januari 2027. Ett eventuellt byte av system kommer att innebära att omfattande tid behöver läggas på utbildning och införande.

Förorenade områden

Ansvarsutredningar för att klargöra vem som har ett undersöknings- och saneringsansvar kan dra ut på tiden. Ärenden pågår på Stora Höggarn.

Enheten kan vid oplanerade händelser eller ökat inflöde av ärenden komma att behöva ändra i tillsynsplanen.

Enhetens resursbehov

Behovet av tillsyn och kontroll för 2025 beräknas till	10,3	(9,60 2024)
Tillgängliga resurser för tillsyn och kontroll uppgår till	10,1	(9,95 2024)

Behovet av tillsyn och kontroll 2025 är något högre än de tillgängliga resurserna. Jämfört med 2024 har behovet ökat med 0,7 tjänster. Det är framför allt inom förorenade områden, krisberedskap och fastighetsägare tillsyn. Prioriteringar behöver därför göras i behovet för att motsvara tillgängliga resurser².

Fem personer tar helt eller delvis ut föräldraledighet under 2025, och två sjukskrivning fortsätter in i nästa år, varför det också finns en viss osäkerhet kring tillgängliga resurser. En vikarie tillsätts under första delen av året för att täcka upp föräldraledighet inom livsmedel.

Resursbehovet för 2026–2027 är en grov uppskattning och kommer att justeras inför nästa års behovsutredning.

Tabell 1. Enhetens behov i tjänster 2025–2027

Tillsyn och kontroll	Behov 2024	Behov 2025	Tillgängligt 2025	Behov 2026	Behov 2027
Hälsoskyddstillsyn	2,4	2,6	2,75	2,6	2,6
Miljöskyddstillsyn	4,3	5,0	4,5	4,5	4,3
Livsmedelskontroll	2,9	2,7	2,85	2,7	2,7
Totalt behov tillsyn	9,6	10,3	10,1		
Ledningsarbete	0,8	0,8	0,8		
Totalt på enheten	10,4	11,1	10,9		

Miljöenheten har administrativt stöd av kontorets stab i form av en miljökoordinator, som även är systemförvaltare för verksamhetssystemet Ecos.

Gruppernas tillsynsbehov

På kommande sidor redovisas de olika gruppernas tillsyns- och resursbehov: Miljöbalkens område: hälsoskyddstillsyn och miljöskyddstillsyn, livsmedelskontrollen samt övergripande arbete. Behovet inom varje tillsynsgrupp redovisas för områdena: tillsyn (*styrd, händelsestyrd, behovsstyrd - se bilaga 1*), fysisk planering, mål/miljöprogram samt övrig tid.

² Prioriteringar föreslås i Tillsynsplan 2025

MILJÖBALKENS OMRÅDE

Hälsoskyddstillsyn

Tillsynens syfte är att minska riskerna för att människor blir sjuka eller får besvär av inomhusmiljön. Kommunen ska ägna särskild uppmärksamhet åt³:

- byggnader som innehåller en eller flera bostäder och tillhörande utrymmen
- lokaler för undervisning, vård eller annat omhändertagande
- samlingslokaler där många människor brukar samlas
- hotell, pensionat, lokaler där allmänheten erbjuds tillfällig bostad
- idrottsanläggningar, campinganläggningar, badanläggningar, strandbad och liknande anläggningar upplåtna för allmänheten eller som utnyttjas av många människor
- lokaler där allmänheten yrkesmässigt erbjuds hygienisk behandling
- lokaler för förvaring av djur

Behovet 2025–2027

Tillsynsbehovet är relativt konstant över åren på grund av fastlagda tillsynsintervall, men till 2025 och framför allt 2026 ser vi ett något ökat behov. Det beror bland annat på ett ökat behov av tillsyn av fastighetsägare till flerbostadshus.

Tabell 2. Tillsynsbehovet inom hälsoskyddet 2025–2027, i antal tjänster

Hälsoskyddstillsyn	2024	2025	2026	2027
Styrd tillsyn	700	679	688	650
Händelsestyrd tillsyn	860	775	760	760
Behovsstyrd tillsyn	561	590	648	610
Fysisk planering	10	10	10	10
Miljöprogram	0	0	0	0
Övrigt	1773	2118	1997	1997
Totalt i timmar	4754	5027	5113	5037
Tjänster	2,4	2,6	2,6	2,6

Förklaring begrepp, se sid 8–10

³ § 42 SFS 2021:368 Förordning om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd

Nyheter inom området

Nationella tillsynsstrategin

Den nationella strategin för miljöbalktillsyn 2022–2025, ska leda till en effektiv och likvärdig tillsyn i landet. Prioriterade områdena inom hälsoskyddet är inomhusmiljö i bostäder, likvärdig tillsyn av yrkesmässig hygienisk verksamhet, bassängbad och inomhusmiljö i förskola och skola. Hösten 2024 startar ett nationellt projekt för inomhusmiljö i flerbostadshus. Tillsynen börjar med kartläggning och urval av fastigheter och därefter inleds tillsynsinsatserna, med störst insats 2026.

Senast 1 januari 2027 ska fastighetsnära insamling av förpackningar vara infört. Miljö- och stadsbyggnadskontoret har ansvar de eventuella dispensansökningar som kommer från fastighetsägare.

Sedan 1 januari 2024 gäller nya bestämmelser om bioavfall, bestämmelserna är en del av EU:s avfallsdirektiv och innebär att bioavfall i första hand ska materialåtervinnas. En översyn av de lokala hälsoskyddsföreskrifterna kommer att behöva göras under 2025 för att efterleva lagstiftningen.

Beskrivning av tillsynen

Styrd tillsyn

Verksamheter under styrd tillsyn är anmälningspliktiga (se tabell 3) och betalar årlig tillsynsavgift.

Alla skolor och fritidshem ska få tillsyn 2025, med avstamp i den nationella strategin för tillsyn enligt miljöbalken.

Under 2025 kommer alla verksamheter med risk för blodsmitta att få tillsyn. Det är verksamheter som har till exempel kosmetisk tatuering, akupunktur eller microneedling. Fokus blir hygien, rengöring av instrument och utrustning samt städning. I miljöbalksstrategin framgår att målet är att miljökontoren i Sverige gör lika och tillförlitliga bedömningar.

Alla bassängbaden får tillsyn 2025, vilket sker varje år, med fokus på vattenkvalitet/provtagning. Provtagning av stadens strandbad görs under badsäsongen med start i mitten av juni till slutet av augusti, för att kontrollera bakteriehalten, och eventuell påverkan från algblomning.

Solarier får tillsyn 2025 och fokus är säker strålmiljö och försäljning av kosmetiska produkter. Vård- och omsorgsboenden får besök 2025, och en del av tillsynen kommer att fokusera på Legionella i vattenledningssystem och uppföljning av verksamheternas hantering av värmeböljor. Det finns även anledning att följa upp dricksvattenkrisen från i somras, framför allt hos privata aktörer.

Hälsoskyddsgruppen kommer även att utföra en del uppgifter åt miljöskyddsgruppen så som kontroll av köldmediarapporter, ansökningar om bergvärme samt handlägga vissa dispenser i naturreservatet.

Händelsestyrd tillsyn

Den händelsestyrda tillsynen omfattar inkommande klagomål på inomhusmiljön i bostäder, remisser, olika typer av ansökningar och anmälningar, smittspårning av objektburen smitta, hantering av överklagningar. Detta område upptar ca 40 % av gruppens tillsynstid. Det kan till exempel vara anmälningar av nya förskolor och skolor eller anmälan av nya bassängbad. Klagomålen berör främst buller, ventilation, lukt, fukt- och mögel och temperatur.

Hälsoskyddsgruppen har även ett ansvar att förebygga och begränsa spridning av smittsamma sjukdomar från djur och vatten med mera, till exempel Legionella eller Salmonella hos katter.

Mätning av bakgrundsstrålning görs löpande var sjunde månad på fyra olika platser på Lidingö på uppmaning av Länsstyrelsen.

Behovsstyrd tillsyn

Verksamheter under behovsstyrd tillsyn är inte anmälningspliktiga (se tabell 3) och betalar timavgift vid tillsyn; till exempel flerbostadshus, idrottslokaler och frisörer. Dessa verksamheter omfattas inte av den nationella strategin för miljöbalkstillsyn och prioriteras därför ned. Dessa får endast tillsyn vid klagomål eller om behov uppstår (till exempel under covid bedrevs extra tillsyn av hygien).

Under 2024 startade projekt tillsyn av inomhusmiljö i flerbostadshus, vilket är ett av de prioriterade områdena i nationella strategin för miljöbalkstillsynen. Kartläggning och urval av fastigheter har gjorts. Tillsynen kommer att pågå under ca 2-3 år. Fokusområde blir energi, Legionella, radon, avfall och klagomålshantering.

2025 ska efterlevnaden av tobakslagstiftningen, med avseende på rökfria miljöer, kontrolleras vid skolor i samband med inspektion samt stickprov vid tex lekparken och entréer, samt vid klagomål.

Arbetet med att ta fram en beredskapshandbok för miljöbalkens område med stöd av underlag från myndigheten för samhällsskydd och beredskap började tas fram 2024, arbetet pausades på grund av resursbrist och planeras att återupptas 2025.

En översyn av de lokala hälsoskyddsföreskrifterna kommer att behöva göras under 2025 för att efterleva lagstiftningen gällande att bioavfall i första hand ska materialåtervinnas. Förberedelse för fastighetsnära insamling av förpackningar kommer också att behöva förberedas för.

Fysisk planering

Deltar i detaljplanearbeten när det rör till exempel skolor och förskolor.

Miljöprogram och miljömål

Inom ramen för Lidingös miljöprogram har hälsoskyddsgruppen arbetat med målet minskad nedskräpning genom tillsyn av lekparker, badplatser, busskurer med mera. Projektsammanställning är överlämnad till nämnden 2023. Hälsoskyddstillsynen rör främst de nationella miljömålen God bebyggd miljö, Säker strålmiljö och giftfri miljö, se bilaga 1.

Resultatmål för hälsoskyddsgruppen:

- antal utförda inspektioner mot planerat (100%).
- svara på komplett anmälan/ansökan inom 3 veckor (100 %).
- förelägga skolor med höga radonhalter och bristfällig städning, samt verksamheter med påvisad hög halt Legionella (100%).
- NKI (nöjd-kund-index) > 80.
- andel tjänliga vattenprover vid stadens badplatser (100%).

Dessa mål följs upp i miljö- och stadsbyggnads kontorets budgetarbete.

Övrig tid

I Övrig tid ingår mötestid, utvecklingsarbete och nätverk. Gruppen deltar även i länets miljösamverkansprojekt och nationella projekt. I Övrig tid ingår även viss tid för oförutsedda händelser. Semester, sjukdom och annan frånvaro utgör dock större delen av dessa timmar.

2024 genomfördes kontroll av solskydd på förskolegårdar

Tabell 3. Tillsyn inom hälsoskyddet 2025–2027

Verksamheter	Antal	2024	2025	2026	2027
Styrd tillsyn					
Förskolor /öppna fsk	48	x	uppföljning	x	uppföljning
Skolor	25	uppföljning	x	uppföljning	x
Bassängbad	9	x	x	x	x
Solarier	3	-	x	-	x
Skönhetssalonger Stickande/skärande (blodsmitta)	6	-	x	-	x
Skönhetssalonger Stickande/skärande (annan smitta)	10	-	-	-	-
Vård- och omsorgsboenden	7	uppföljning	x	uppföljning	x
Strandbad	8	x	x	x	x
CFC (köldmedia)	50	x	x	x	x
Händelsestyrd tillsyn					
Bostadsklagomål	40	x	x	x	x
Frågor, remisser, easit ärenden	100	x	x	x	x
Ansökan, anmälan, dispenser	20	x	x	x	x
Bergvärme	35	-	x	x	x
Behovsstyrd tillsyn					
Rökfria miljö	x	x	x	x	x
Fotvård	11	-	-	x	-
Nedskräpning	x	-	-	-	-
Gym/Idrott	17	-	-	x	-
Hotell, kursgårdar mm	14	-	-	x	-
Flerbostadshus	x	x	x	x	-

De flesta verksamheter har ett tillsynsintervall på 1–3 år. X= kommer att utföras

Miljöskyddstillsyn

Med tillsyn av miljöfarlig verksamhet avses⁴:

- utsläpp av avloppsvatten, fasta ämnen eller gas från mark, byggnader eller anläggningar i mark, vattenområden eller grundvatten
- användning av mark, byggnader eller anläggningar på ett sätt som kan medföra olägenhet för människors hälsa eller miljön genom annat utsläpp än som avses i punkt 1 eller genom förorening av mark, luft, vattenområden eller grundvatten,
- användning av mark, byggnader eller anläggningar på ett sätt som kan medföra olägenhet för omgivningen genom buller, skakningar, ljus, joniserande eller icke-joniserande strålning eller annat liknande.

Behovet 2025–2027

Behovet för 2025 har ökat med 0,6 tjänster jämfört med 2024. Det beror framför allt på ny lagstiftning inom avfallshantering, fokusområde från den nationella tillsynsstrategin med b.la. illegal avfallshantering, uppsökande tillsyn gällande strandskydd och reservat samt att arbete med förorenade områden får mer fokus 2025–2027.

Tabell 6. Tillsynsbehovet i tjänster inom miljöskyddet 2025–2027

Miljöskyddsgruppen	2024	2025	2026	2027
Styrd tillsyn	730	720	520	520
Händelsestyrd tillsyn	1850	1980	1785	1765
Behovsstyrd tillsyn	1042	1827	1584	1234
Fysisk planering	175	175	175	175
Miljöprogram	0*	0*	0*	0*
Övrig tid	4608	5139	4787	4753
Totalt	8597	9841		
Tjänster	4,4	5,0	4,5	4,3

*Behovet för Miljöprogrammet redovisas under respektive poster i behovsstyrd tillsyn

Nyheter inom området

Nationell tillsynsstrategi

Den nationella strategin för miljöbalktillsyn sträcker sig till 2025 och berör följande områden; Påverkan på naturvärden i grunda havsvikar, Dagvatten, Växtnäringsläckage från jordbruk och hästgårdar, energihushållning, Illegal avfallshantering, kemikalier och Anmälan om avhjälpande åtgärd enligt § 28 i FMH.

⁴ 9 kap 1 § miljöbalken

Flera av dessa områden arbetar gruppen redan aktivt med men fler tillsynsaktiviteter möjliggörs med nya handläggarstöd och samordning från Naturvårdsverket. Ett nationellt arbete pågår för att ta fram en ny strategi för perioden 2026–2029.

Avfallsområdet

Fler nya lagar kopplade till avfall och minskad materialanvändning har tillkommit de senaste åren. Verksamheter har i dag större krav på sig att sortera ut sitt avfall, tömma förpackningar, samt sortera ut sitt bioavfall.

Även inom bygg- och rivningsbranschen ska avfall sorteras ut där det uppstår.

Det är även nya regler kring engångsartiklar innehållande plast. Serveringar som tillhandahåller snabbmat i engångsmatlådor eller muggar med fler än 150 artiklar per dag ska erbjuda lådor och muggar som kan återanvändas. De återanvändbara matlådorna och muggarna ska ingå i ett rotationssystem så att de kan användas igen. Syftet är att minska avfallsmängden och möjliggöra en ökad materialåtervinning.

Illegal avfallshantering har fått ökat fokus och Länsstyrelsen vägleder kommunerna i detta arbete.

Beskrivning av tillsynen

Styrd tillsyn

Styrd tillsyn är den återkommande, planerade tillsynen vars frekvens styrs av taxan, och av centrala myndigheters vägledning. Här återfinns anmälningspliktiga verksamheter (C) se tabell 7. Vid tillsyn av miljöfarliga verksamheter granskas bland annat verksamhetens kemikalie- och avfallshantering, funktion av oljeavskiljare, egenkontroll med mera.

Alla verksamheter med köldmedieanläggningar ska årligen skicka in en köldmedierapport som ska granskas. Syftet är att minska utsläpp av f-gaser (fluorinnehållande köldmedium) i atmosfären, då dessa har en starkare växthuseffekt än koldioxid.

Fokusområde 2025: energi och illegal avfallshantering.

Händelsestyrd tillsyn

Anmälningar, ansökningar, klagomål

Inkommande ärenden upptar ca 50 % av gruppens tillsynstid.

Det är bland annat handläggning av ansökningar och anmälningar av bland annat miljöfarliga verksamheter, sanering av PCB, kvicksilverförorenade avloppsrör,

A-, B-, C-, U-verksamheter

A-verksamheter: kräver tillstånd från mark- och miljödomstolen. Länsstyrelsen har tillsynen.

B-verksamheter: kräver tillstånd från länsstyrelsen (miljöprövningsdelegationen) som även har tillsynen

C-verksamheter är anmälningspliktiga till miljö- och stadsbyggnadsnämnden.

U-verksamheter: varken tillstånds- eller anmälningspliktiga. Vissa har dock regelbunden tillsyn och betalar årsavgift.

anmälningar av förorenade områden, ansökan om värmepump och klagomål. Klagomålen rör främst olovliga utsläpp till mark och vatten i form av till exempel oljeutsläpp, tippning eller dumpning av avfall.

Nämnden framför att ökat fokus bör ske av samråd m.m. gällande industrietablering på andra sidan Lidingöbron.

Naturresevat och strandskydd (Naturtillsyn)

Handläggning av ärenden rörande områdesskydd omfattar tillsyn och dispenser för strandskyddade områden samt tillsyn, dispenser och tillstånd inom Lidingös två kommunala naturresevat. Ärenden med ekologiska aspekter handläggs i samråd med kommunekologen. Naturtillsynen kan även omfatta en viss andel egeninitierade projekt, vilket då hamnar under behovsstyrd tillsyn.

Behovsstyrd tillsyn

U-verksamheter och projekt

Tillsynen av U-verksamheter, d.v.s. miljöfarliga verksamheter som vare sig är tillståndspliktiga eller anmälningspliktiga bedrivs ungefär på samma sätt som för C-verksamheter. Vissa verksamheter besöks regelbundet, andra mer sporadiskt, beroende på risk. Under behovsstyrd tillsyn hamnar även olika typer av projekt och inventeringar, till exempel kan ny lagstiftning initiera en inventering eller projekt.

Energitillsyn

Energitillsyn är ett fokusområde i den nationella strategin och kommer ingå i ordinarie tillsyn för verksamheter 2025. Uppföljning ska ske av det tillsynsarbete som gjordes 2024 för att se hur utvecklingen med verksamheternas energiarbete ser ut. Verksamheter med hög energiförbrukning kommer att prioriteras.

Miljöövervakning

Miljöövervakningen sker genom provtagning av luft och av vatten i sjöarna. På stadshustaket sitter en passiv luftprovtagare som mäter kvävedioxidhalten i luften, och skickas på analys 1 gång per månad. Provtagning i Kottla- och Stockbysjön görs två gånger per år då bland annat pH, siktdjup och näringssalter undersöks. Mätningarna har pågått sedan 70-talet.

Nämnden framför att mätningar bör göras för att kunna följa påverkan av den industrietablering som sker på andra sidan Lidingöbron.

Naturtillsyn

Naturtillsyn är myndighetsutövning inom naturresevat och strandskydd, för att säkerställa reservatets föreskrifter och allmänhetens tillgång till stränder och skydd av växt- och djurliv. Den egeninitierade del av naturtillsynen är projekt eller initiativ som bedöms vara viktiga på Lidingö.

Tekniska förvaltningen har identifierat ett antal markannekteringar på ön, ett 20-tal av dessa rör strandskydd/och eller reservat. Enheten avvaktar att initiera dessa ärenden tills staden har en gemensam arbetsmetodik för annekteringar. Inom miljöbalksstrategin framgår att tillsyn även ska göras för grunda havsvikar, som innebär inventering av tillstånd och dispenser.

Miljöprogramsaktivitet

Under 2025 kommer miljöskyddsgruppen att främst fokusera på dagvattennätet, dagvattenanläggningar och verksamheter med påverkan på Kyrkviken. Miljöprogrammet kommer revideras till 2026.

Avfall

I stadens avfallsplan finns aktiviteter som rör tillsynen, dessa frågor tas upp under inspektion av C- och U-verksamheter, till exempel rivning av byggnadsavfall.

Verksamheter ska enligt ny lagstiftning sortera ut förpackningar, tömma förpackningar på sitt innehåll samt sortera ut bioavfall. Flertalet verksamheter berörs av de nya lagkraven och kan vara aktuella för tillsyn.

Verksamheter med servering av take-away som använder engångsartiklar innehållande plast måste erbjuda kunder matlådor och muggar som kan återanvändas om de säljer fler än 150 sådana artiklar om dagen. På Lidingö finns flertalet verksamheter som säljer take-away där tillsyn kan behövas. Tillsammans med livsmedelsgruppen ska en inventering och eventuellt uppföljande tillsyn ske under 2025.

Förorenade områden

Att identifiera, undersöka och åtgärda områden som förorenats av befintliga eller tidigare verksamheter är ett viktigt led i arbetet att minska riskerna för att människor och miljö utsätts för farliga ämnen. Övergripande nationell målsättning är att till 2050 ska alla områden med mycket stor risk eller stor risk (riskklass 1 och 2) vara åtgärdade. På Lidingö finns det 13 med riskklass 1 och 19 med riskklass 2.

Sedan flera år tillbaka har kontoret en tillsynshandlingsplan (se bilaga 1) för förorenade områden. Den revideras årligen. Syftet är att ha en rimlig takt på åtgärdsarbetet och kunna prioritera områden med störst risk. Arbete med förorenade områden kan ta mycket tid i anspråk och innebära höga kostnader för undersökningar och eventuella saneringar och behöver därför ske med systematik. För 2024-2026 omfattar behovet även tid för att söka bidrag till undersökningar av objekt där det saknas en ansvarig verksamhetsutövare.

Nämnden framför att det är viktigt med verifierande kontroller på plats vid till exempel upplag av massor, muddringar.

För 2025–2027 är följande aktuellt inom förorenade områden:

Stora Höggarn: Prioriterat objekt från och med 2023. Miljöfarlig verksamhet har pågått under lång tid på ön. För att få kunskap om eventuella risker behöver en översiktlig provtagning göras. Kravet kommer att ställas på den som orsakat föroreningen, efter 1969, då lagstiftningen trädde i kraft. Krav på översiktlig provtagning har ställts till den före detta verksamhetsutövaren och svar beräknas att komma under 2025.

Mosstorpstippen: Den gamla kommunala hushållstippen var i gång ca 15 år på 40-50-talet. Tippen är tillsammans med Stora Höggarn det område som har högst riskklass och tippen är även markerad som ett översvämningsområde i Länsstyrelsens rikshanteringsplan för klimatanpassning. Området är inventerat och översiktlig provtagning har utförts. Ingen sanering är i dagsläget planerad. Mosstorpstippen kommer ingå som ett av fyra provtagningsobjekt på Lidingö som utförs av Länsstyrelsen. Se mer under PFAS-projekt.

Ängsholmen/Fjäderholmarna: Staden är inte tillsynsansvarig men följer de åtgärder som ska vidtas på Ängsholmen och Fjäderholmarna och bidrar med stöd och information till Fortifikationsverket och Djurgårdsförvaltningen. De föroreningar som försvaret lämnat på vissa områden ska saneras.

PFAS -projekt: Under 2023–2025 pågår kartläggning och provtagning av PFAS, i mark och vatten. Miljöskyddsgruppen har inventerat möjliga utsläppskällor såsom brandövningsplatser, större brandhändelser, gamla industrier och avfallsdeponier med mera. De återkommande sjöprovtagningarna har utökats med PFAS-provtagning.

Under hösten 2024 påbörjar Länsstyrelsen genom upphandlad konsult markprovtagning med fokus på PFAS 11. Miljöenheten har ansökt och fått beviljat fyra objekt för provtagning: Mosstorpstippen (Lidingö 9:159), Stockby soptipp (Lidingö 9:110), Södergarnstippen (Lidingö 6:21) samt Lidingö förnicklingsfabrik (Skeppsvisten 4).

PFAS är ett ämne som förekommer överallt i miljön på grund av utsläpp, ämnena finns bland annat i brandskum, kosmetika, skidvalla, allväderskläder och stekpannor.

PFAS har negativ påverkan på både djur och växter: till exempel immunförsvaret och fortplantningen och kan i vissa fall vara reproduktionsstörande och cancerframkallande. Det är därför viktigt att förebygga och hindra spridning i miljön.

Länsstyrelsen genomför även, genom upphandlad konsult, en riskklassning av förorenade områden som kan ha påverkats av PFAS. Miljö- och stadsbyggnadskontoret har föreslagit ett antal objekt inom Lidingö som kan vara av intresse.

Båtuppställningsplatser: Senast under 2026 kommer nämnden att behöva ta fram en strategi för hur föroreningar på båtuppställningsplatser och i sediment vid småbåtshamnar ska hanteras. Mark och sediment behöver undersökas med

avseende på förekomst av förorenande ämnen som kan innebära en risk för människors hälsa och miljön. Under de senaste åren har tillsynen på båtklubbar gått ut på att minska målning med båtbottnfärger samt att ta bort TBT- innehållande färg i skrov. Nästa steg blir att översiktligt undersöka marken vid båtupställningsplatser, och därefter sediment vid båtklubbar.

I samband med utökning av Skärsätra båtklubb har provtagningar gjorts under 2023 som visar höga halter av båtrelaterade tungmetaller samt TBT, både i marken i området och i sedimenten precis utanför båtklubbens upptagningsområde. Även inre Kyrkviken uppvisar höga halter TBT i vattnet.

Detta tillsynsområde är omfattande, både tids- och kostnadsmässigt, varför en strategi för att hantera detta är nödvändigt.

Tabell 7. Typer av tillsyn inom miljöskyddet 2025-2027

Verksamheter	Antal	2025	2026	2027	Verksamhetstyp
Styrd tillsyn					
A-objekt*	1	1	1	1	Käppalaverket
B-objekt*	2	2	2	2	Fortum, Trolldalstippen
C-objekt	17	16	16	16	Varv, Bensinstationer, ÅVC mfl.
Köldmedia (CFC)	100	100	100	100	Administrativ kontroll
Händelsestyrd tillsyn					
Klagomål	x	x	x	x	
Frågor, remisser	x	x	x	x	
Ansökan, anmälan	x	x	x	x	
Behovsstyrd tillsyn					
U-objekt (fast avg.)	54	28	33	28	Båtklubbar, fordons- tvättar mfl.
U-objekt (timavg.) och*Sprängämnes- prekursorer*	168	10	36	41	Dagvatten, tandläkare, åkerier, mindre tryckerier-verkstäder
Handlingsplan förorenade områden	x	x	x	x	Se handlingsplan
Tillsynsprojekt	x	x	x	x	Illegal avfallshantering, kemikalieprojekt
Miljöövervakning	x	x	x	x	Luft, sjöar, PFAS
Miljöprogram- aktiviteter	x	x	x	x	Dagvatten, energitillsyn staden
Avfallsplan- tillsyn	x	x	x	x	Avfallsregister, tillsyn av rivning
Naturtillsyn					Egeninitierat

* Länsstyrelsen har tillsynsansvar. Enheten följer med på inspektion. ** U-objekt (timavgift) besöks i huvudsak med tillsynsintervall på 2-4 år. X= kommer att ske under året, finns uppskattat i tid i planeringsunderlaget

Fysisk planering

Miljöskyddsgruppen deltar i ett flertal detaljplanearbeten och behovsbedömningar, framför allt inom områdena dagvatten, buller, naturmiljö, strandskydd och förorenade områden. Miljöskyddsgruppen bistår även med expertkompetens inom dessa områden till förvaltningens andra enheter och övriga förvaltningar i staden.

Miljöprogram och miljömål

Tillsynen av miljöfarliga verksamheter kan kopplas till miljömålen begränsad klimatpåverkan, frisk luft, bara naturlig försurning, giftfri miljö, levande sjöar och vattendrag, hav i balans samt levande kust och skärgård. Relevanta miljö kvalitetsmål för gruppens tillsynsarbete redovisas i bilaga 1.

Resultatmål:

- antal utförda inspektioner mot planerat (100%).
- andel handlagda ärenden inom tre veckor (100 %).
- NKI (nöjd-kund-index) > 80.

Övrig tid

Gruppen deltar i flera av länets miljösamverkansprojekt och ibland nationella projekt. Miljöskyddsgruppen kommer att delta i Miljösamverkan Stockholm projekt, Östra Svealands luftvårdsförbund samt Käppalaverkets nätverk (uppströmsarbete) för åtgärder före rening. Viss tid för oförutsedda händelser är också inkluderat i den övriga tiden. Tid för semester, sjukdom och annan frånvaro utgör dock större delen av dessa timmar.

Provtagning i sjöarna görs två gånger per år

LIVSMEDELSLAGSTIFTNINGEN

Livsmedelskontrollen

Syftet med livsmedelskontrollen är:

- Konsumenterna får säkra livsmedel inklusive dricksvatten
- Informationen om livsmedlen är enkel och korrekt
- Verksamhetsutövarna får råd, service och riskbaserad kontroll med helhetssyn som underlättar deras eget ansvarstagande
- De samverkande myndigheterna tar ett gemensamt ansvar för hela livsmedelskedjan, inklusive beredskap

Behovet 2025–2027

Behovet för 2025 är 2,7 tjänster vilket är något lägre än 2024. Det något minskade behovet beror på att mycket tid lades på att göra omklassningar av alla 300 verksamheter förra året. Behovet av tillsyn i tabell 4 är uppskattat, då det baseras på riktider för kontroll. Det nya riskklassningssystemet bygger på den faktiskt nedlagda kontrolltiden och inte på schabloner som tidigare, vilket gör att behovet för livsmedelskontroll är klart först den 31 december varje år.

Tabell 4. Tillsynsbehovet i tjänster inom livsmedelsområdet 2025–2027

Livsmedelskontrollen	2024	2025	2026	2027
Styrd tillsyn	1000	1000	965	965
Händelsestyrd tillsyn	1085	895	1115	1115
Behovsstyrd tillsyn	350	400	250	250
Fysisk planering				
Miljöprogram				
Övrig tid*	2165	2963	2970	2970
Totalt i timmar	5620	5258	5300	5300
Tjänster	2,9	2,7	2,7	2,7

*Se bilaga 1 för innehåll

Nyheter inom området

FCM (Food Contact Materials) eller kontaktmaterial

Tillverkare, förädlare och importörer av material och produkter avsedda att komma i kontakt med livsmedel ska sedan 1 juli 2024 anmäla sin verksamhet till miljö- och stadsbyggnadskontoret för registrering. Inventering av dessa verksamheter har pågått under 2024. På grund av arbetet med riskklassning 2023 har detta område inte prioriterats. Under 2025 kommer fokus ligga på att kontrollera dessa verksamheter. Uppskattningsvis handlar det om en handfull verksamheter.

Kontroll av engångsprodukter för livsmedel

För att minska resursförbrukningen och nedskräpningen ska den verksamhet som tillhandahåller dryck i en engångsmugg eller snabbmat i engångsmatlåda erbjuda möjlighet att få drycken/maten serverad i en återanvändbar mugg/matlåda. Kraven började gälla from 1 januari 2024. Fokus 2024 har varit på att informera verksamheterna. Inventering kommer att ske i samband med livsmedelskontroll under 2025. Vid avvikelser överlämnas ärenden vidare till miljögruppen som kan ställa krav med stöd av miljöbalken.

Beskrivning av tillsynen

Styrd tillsyn

Styrd tillsyn är den återkommande, planerade tillsynen vars frekvens styrs av taxan, och av centrala myndigheters vägledning. Antalet kontrollbesök en livsmedelsföretagare får under en 5-årsperiod styrs av riskklassningsmodellen. Verksamheter med många aktiviteter och många årsarbetskrafter får upp till tre kontrollbesök per år medan verksamheter med få aktiviteter och få årsarbetskrafter får som lägst ett besök under en 5-års-period. Det finns ca 300 livsmedelsobjekt på Lidingö, som ska ha kontroll fördelat på nedanstående verksamhetstyper.

Verksamhetstyp/område
Styrd tillsyn
Apotek, hälsokost, kosttillskott
Restauranger, gatukök, pizzeria, café/konditori, bagerier, kursgård
Skolor, förskolor, fritids, familjedaghem, sjuk- och äldrevård, hemtjänst
Dricksvattenanläggningar
Livsmedelsförsäljning (butiker, kiosk, bensinstation, torghandel)
Livsmedelstillverkning
Import, införsel, övrigt
Kontaktmaterial

Kontroller genomförs oftast obokat dagtid, men även kvällstid, samt 1-2 gånger per år med SRMH:s alkoholhandläggare samt polis. Kontrollprocessen följer Livsmedelsverkets vägledning för god kontrollsed. Det innebär att verksamheterna alltid får möjlighet att lämna synpunkter på avvikelser, förutom i de fall avvikelser är allvarliga och åtgärder behöver vidtas skyndsamt för att skydda människors hälsa. Om verksamheten inte vidtar åtgärder frivilligt eller inte inkommer med synpunkter fattas ett beslut om föreläggande med krav på åtgärd.

Fokusområde 2025

- De operativa målen som gäller till 2025. Målen har implementerats i planeringen och tillsynen på ett tydligare sätt än tidigare, för att säkerställa att dessa kontrolleras. De operativa målen inom livsmedelskontrollen framgår av nämnden antagna "Kontrollplan för livsmedel".
- Användning av material i kontakt med livsmedel.
- I samband med den planerade kontrollen kommer inventering av engångsmaterial att ske.
- Eftersom det har varit avvikelser gällande skadedjur kommer den kontrollen att fortsätta ligga i fokus under 2025.
- Kontroll av kosttillskott kommer fokusera på otillåtna växter och ämnen i växtbaserade kosttillskott.
- Stärka livsmedelsgruppens förmågan att upptäcka och utreda livsmedelsfusk.
- Kontroll av dricksvatten kommer att ha fokus på den händelse som inträffade under sommaren 2024 där staden gick ut med kokningsrekommendation.
- Arbete med beredskapsfrågor kommer att fortsätta med fokus på åtgärder som kontoret behöver arbeta vidare med för att stärka robustheten i kontrollen.

Händelsestyrd tillsyn

Händelsestyrd tillsyn är till exempel uppföljande kontroller, matförgiftningar och andra klagomål, sanktionsavgifter på oregistrerade verksamheter och utredning av RASFF (Rapid Alert System for Food and Feed). Den händelsestyrda tillsynen bedöms uppta ungefär lika mycket som den styrda tillsynen. Uppföljande kontroller uppskattas ligga på samma nivå som 2024.

Behovsstyrd tillsyn

Projekt

Under 2025 anordnar Livsmedelsverket ett kontrollprojekt för kontaktmaterial av plast. Det har även en koppling till operativt mål 17 *Kontroll av kontaktmaterial* som ska genomföras under 2025.

Inom SILK (Samverkan inom Livsmedelskontrollen i Stockholm län) kommer det genomföras två provtagningsprojekt: äkthet på basmatiris i butik eller hos grossist och gluten i maten som serveras som glutenfri på skolor/förskolor eller online.

Kris- och Beredskapsplan

Livsmedelsgruppen har under 2024 arbetat med att komplettera den befintliga beredskapsplanen så att livsmedelskontrollen kan fungera vid kris och höjd beredskap. Under 2025 kommer livsmedelsgruppen arbeta vidare med de åtgärdsförslag som har identifierats samt med kontinuitetsplaner.

Mål och kontrollplan

Det nationella målet är säkra livsmedel och till den hör en nationell kontrollplan. Denna ligger i sin tur till grund för respektive kommuns kontrollplan, som styr det dagliga arbetet för att nå målet. Syftet är en enhetlig kontroll för att nå gemensamma mål.

Det finns fyra övergripande mål som ska bidra till säker mat och säkert dricksvatten och konkurrenskraftiga företag:

1. säkert dricksvatten
2. mikrobiologiska risker
3. kemiska risker
4. säkerställa information i livsmedelskedja.

Dessa fyra mål bryts ner av Livsmedelsverket i operativa mål, till exempel säkerhet vid reservoarer, livsmedelsinformation vid e-handel och spårbarhet kött i butik. De operativa målen ligger till grund för innehållet i de kontroller som utförs.

Livsmedelsgruppen har en plan för vilka år de olika mål kontrolleras, och vissa mål sträcker sig över hela perioden.

Operativa mål

Under 2025 kommer fokus ligga på:

- Mål 13 *Otillåtna växter och främmande ämnen i växtbaserade kosttillskott*
- Mål 15 *Plastprodukter med otillåtna naturmaterial*
- Mål 17 *Kontaktmaterialverksamheter*

Livsmedelsgruppen resultatmål:

1. 100 procent av anmälningar om matförgiftning handläggs inom en arbetsdag.
2. Allvarliga avvikelser följs upp inom uppsatta tidsramar
3. Bekräftelse på registrering ges inom 5 arbetsdagar från att anmälan är komplett

Fysisk planering

Gruppen har kontakt med bygglovenheten, inför start av nya verksamheter.

Övrig tid

Livsmedelsgruppen kommer att delta i länets nätverk och i nationella livsmedelsutbildningar. Deltagande sker även i Miljösamverkan Stockholm län:s olika projektet, dels inom dricksvatten, som även projektleds av Lidingö, och dels inom beredskap, där kommuner stöttar varandra i arbete med att skapa robusthet inom livsmedelskontrollen. Tid avsätts även för att möjliggöra kontroller i avtalssamverkan mellan Lidingö stad och Ekerö kommun.

För att behålla och höja kompetensen på området går inspektörerna regelbundet utbildning och seminarium ofta framtagna av Livsmedelsverket som numera är avgiftsfria. Tid finns för att arbeta med information, deltagande vid Företagsmässor, En-väg-in möten osv. Viss tid för oförutsedda händelser är också inkluderat i den övriga tiden. Tid för semester, sjukdom och annan frånvaro utgör dock större delen av dessa timmar.

Alla nya livsmedelsverksamheter får matnyttig information i ett välkomstbrev

Övergripande frågor

Övergripande frågor inom enheten är bland annat: personal- och ekonomifrågor, ledningsgruppsarbete, nämndhantering, planering och uppföljning av tillsynen, samverkan mellan enheter och förvaltningar och andra kommuner, styrgruppsarbete, beredskapsarbete, övergripande projekt, handläggargstöd med mera. Miljökoordinatorn ansvarar bland annat för enhetens administration; diarieföring av ärenden, arkivering, fakturering och systemförvaltning av Ecos2.

Behovet 2025–2027

I samband med delning av budget 2021 gjordes även en uppdelning av resurser och kostnader för ledningsarbetet; 20% av miljöchefstjänsten ligger inom kommunstyrelsens ansvar (där miljösamordnarens och kommunekologens uppdrag finns). Från och med 2022 är miljöchef även chef för bostadsanpassningen, vilket inte påverkar budgeten men minskar resurserna med ca 5–10%.

Miljökoordinatorn arbetar åt miljö- och hälsoskydds enheten men tillhör kontorets stabsenhet, och har viss tid även inom denna enhet. Tjänsten omfattar förutom registratur, systemförvaltning av enhetens verksamhetssystem Ecos och utvecklingsarbete, till exempel ansvar för införandet av e-tjänster och planering för övergång till ny applikation för digitala kontroller. Ju mer digital omställning desto mer systemförvaltar- och utvecklingsfrågor ingår i uppdraget.

Tabell 8. Resursbehov för ledningsarbete och administration

Ledningsarbete	Behov 2024	Tillgängligt 2025	Behov 2025	Behov 2026	Behov 2027
Ledningsarbete	0,75	0,75	0,8	0,8	0,8
Miljökoordinator	0,9	0,9	1,0	1,0	1,0
Behov tjänster	1,65	1,65	1,8	1,8	1,8

Större händelser

Effektivisering I ett led att hitta snabbare handläggning i vissa ärenden kommer en processkartläggning att påbörjas 2025, först ut är livsmedelskontrollen. I samband med upphandling av verksamhetssystem ställs krav på möjlighet till automatiserad handläggning i vissa ärenden.

Budget och taxor Efterhandsdebitering har införts inom livsmedelskontrollen. Arbete pågår inom SKR (Sveriges kommuner och regioner) för att ta fram en modell för efterhandsdebitering även inom miljöbalkens område. När den är framtagen finns möjlighet för Lidingö att övergå till en sådan modell.

Digitalisering Att kunna tillgängliggöra och synliggöra information från verksamhetssystemet till medarbetare och Lidingöbor är viktigt, till exempel att kunna visa resultat från livsmedelskontroller, eller att för enheten visa antal ärenden i olika stadier i våra handlägningsprocesser. Detta har framförts till stadens projektledare då enheten själv inte kan synliggöra detta på webben.

Ett pilotprojekt har inletts på kontoret för att se om det är möjligt att automatisera enkla ärenden som inte kräver handläggning, som kompostärenden.

Oljeskyddsplan Samarbete och övningar ska ske tillsammans i länet och med StorStockholms brandförsvaret som en del av den gemensamma upphandling av sanering och saneringsledning som gjordes i länet 2022.

Krisberedskap Risk- och sårbarhetsanalyser ser över årligen och enhetens rutiner för att hantera utbrott, utsläpp eller andra kriser ses över kontinuerligt. Gemensamt avtal finns i länet för att sanera lokaler i händelse av allvarlig smitta (till exempel SARS). En s.k. krisdag genomförs en gång per år då enheten övar scenarier, kris i krisen.

Samverkan Södra Roslagens miljö- och hälsoskyddskontor (SRMH) bedriver sedan 2016 tillsyn över alkohollagen, sedan 2018 tobaks- och folkölstillsynen, och sedan 2019 kontroll av receptfria läkemedel för nämndens räkning. Tidigare låg tillsynen för tobak och receptfria läkemedel på livsmedelsgruppen. Avtalet fortsätter även 2024. Avtalet innebär inga kostnader för nämnden utan finansieras med avgifter.

Sedan juli 2024 finns även ett samarbetsavtal med Ekerö kommun inom livsmedelskontroll och dricksvatten.

Nämndens verksamhetsmål

Miljö- och hälsoskyddsenshetens aktiviteter för att nå målen tas med i behovsutredning och tillsynsplan. Uppföljning av målen, indikatorer och aktiviteter sker i budgetarbetet men redovisas även till nämnden i början av varje år i dokumentet "Uppföljning av tillsynen".

Tabell 10. Miljö- och stadsbyggnadsnämndens mål 2025 som rör tillsynen

Nämndens mål:	Några av enhetens aktiviteter:
Kostnadstäckningsgraden ska vara hög.	Taxor utvärderas och ses över.
Ärendehantering ska vara rättssäker, effektiv och digital.	Processkartläggning för att minska efterhandsarbetet påbörjas. E-tjänster utvecklas.
Lidingöborna ska lätt kunna hitta information och administrera ärenden själva	Samarbete med kundcenter fortsätter och utvecklas. Årta e-tjänster ska prioriteras där behovet är störst
Miljö- och stadsbyggnadskontorets bemötande, information och tillsyn bidrar till ett gott företagsklimat.	Resultat från NKI (Nöjd Kund Index för företag) omhändertas och leder till utvecklingsarbete på enheten, till exempel översyn av mallar och information på webben.
Miljö- och stadsbyggnadsnämnden bevarar och skyddar värdefulla naturområden, grönområden och vattenmiljöer på Lidingö	Strandskyddstillsyn genomförs för att säkerställa strandlinjen, uppföljning görs av dispenser i naturreservatet

Bilagor

1. Underlag till behovsutredningen

Relaterade dokument

1. Kontrollplan livsmedel
2. Beredskapsplan livsmedel
3. Risk -och sårbarhetsanalys Miljöenheten
4. Budget och Plan, miljö- och stadsbyggnadskontoret

Bilaga 1 Underlag till behovsutredningen

Flera olika lagstiftningar, miljömål, styrdokument och andra faktorer, t.ex. antal verksamheter och tillsynsmetodik påverkar behovsutredningen.

1. Lagstiftning och styrande dokument

Grunden för miljö- och hälsoskyddsenshetens arbete är lagstiftning. Tillsyn sker i olika former, som information och rådgivning, handläggning av inkommande ärenden, inspektioner med mera för att se till att lagarna följs. Även arbete med stadens strategiska mål, miljöprogram, avfallsplan och dagvattenpolicy med mera ligger till grund för resursbehovet.

Några lagstiftningar som styr nämndens arbete

Miljöbalken	Smittskyddslagen
Livsmedelslagstiftningen	Lagen om vissa receptfria läkemedel
Kemikalielagstiftningen, inkl. Reach	Tobak- och alkohollagen, lagen om e-cigarett
Renhållningsordningen	Lagen om sprängämnesprekursorer
Lokala föreskrifter för hälsan och miljön	Retursystem för plastflaskor och metallburkar
Strålskyddslagen	Förordningen om foder och animaliska biprodukter
Dricksvattenföreskrifter	Lag om avfall från småbåtshamnar
Föreskrift om kosmetiska produkter	Sevesolagstiftningen

Alla kommuner ska genomföra ny riskklassning av alla livsmedelsverksamheter till 2024. Miljöbalksstrategin gäller fram till 2024.

2. Verksamheter – antal, frekvens och metodik

Verksamheter som behöver återkommande tillsyn finns samlade i ett verksamhetssystem, Ecos, som ständigt uppdateras, vilket ger en bra överblick av hur många verksamheter som behöver tillsyn. Hur ofta tillsyn ska ske bestäms av fastlagda intervall, oftast varje till vart tredje år. Hur tillsyn ska bedrivas beror bland annat på syftet och resultat av tidigare inspektioner.

Föranmälda inspektioner och kontroll på plats är vanligast förekommande inom miljöbalksområdet. Livsmedelskontroller sker vanligtvis oanmälda. Oftast sker systemtillsyn, då egenkontroll granskas, men även detaljtillsyn sker, där fokus läggs på ett enskilt område. Informationsinsatser och rådgivning räknas också som tillsyn.

Grunden är att verksamheter behöver tillsyn på plats; antingen för positiv återkoppling och uppmuntran till fortsatt utvecklande arbete alternativt stöd och påtryckningar för att uppnå bättre resultat. Enkel information som kan tillgodogöras via utskick förekommer när det är lämpligt, liksom informationsmöten för verksamhetsutövare. Webben används som kommunikationskanal.

Inför 2024 är antalet verksamheter i stort jämförbart med 2023, antalet avregistreringar inom livsmedelsområdet har dock ökat. Tillsynen indelas sedan 2019 i områdena **styrd**, **händelsestyrd** och **behovsstyrd tillsyn**, utifrån SKR:s underlag om behovsstyrd taxemodell och behovsutredning.

a. Styrd tillsyn

Verksamheter med störst behov och krav, det vill säga tillståndspliktiga verksamheter samt anmälningspliktiga miljöfarliga verksamheter och anmälningspliktiga hälsoskyddsverksamheter omfattas av styrd tillsyn. Tillsynen styrs externt via lagstiftning och tillsynsbehovet ska täckas i tillsynsplanen (basbehov) i form av årliga tillsynsaktiviteter.

b. Händelsestyrd tillsyn

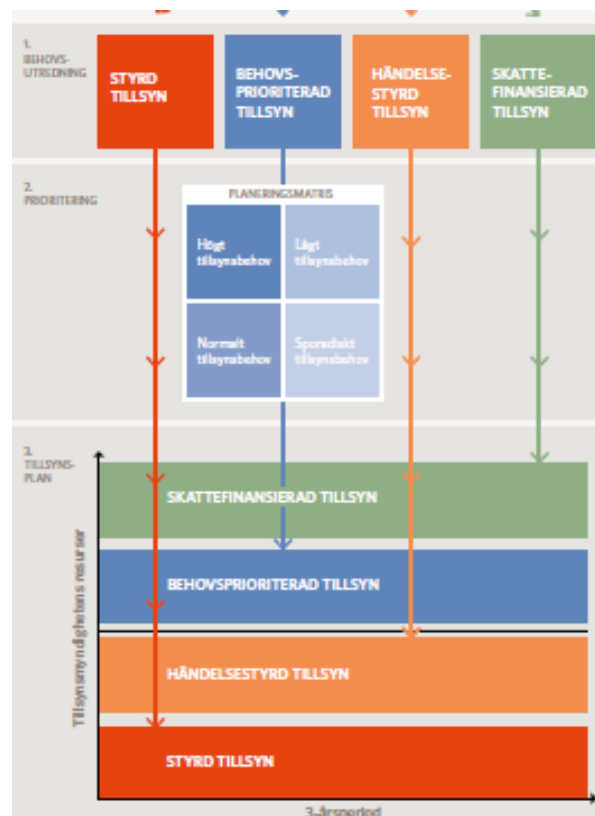
Händelsestyrd tillsyn kan enkelt sägas vara allt som kommer in till enheten; ansökningar, klagomål, frågor och remisser. Tillsynsmyndigheten bedömer tillsynsbehovet utifrån ärendesystem/tidsregistrering och tidigare erfarenheter. Kommunen ska ha resurser för den händelsestyrda tillsynen, utan att det tar resurser till exempel från den styrda tillsynen. Genom digitaliserade system och samverkan mellan kommuner kan myndigheterna nå effektivare processer och på sikt minska tidsbehovet för olika moment.

c. Behovsstyrd tillsyn

Behovsstyrd tillsyn omfattar verksamheterna inom miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd som inte är anmälningspliktiga och nationella tillsynsprojekt, avloppsinventeringar med mera. Behovet anges genom lagstiftning och vägledning från centrala myndigheter. Ansvarig nämnd planerar denna tillsyn och prioriterar resurserna utifrån lokala tillsynsbehov, lokala kunskaper och riskanalys och fördelar tillsynsbehovet över tre år. Tillsynen sker i form av återkommande tillsyn.

d. Skattefinansierad tillsyn

Skattefinansierade tillsyn är obligatorisk och inte möjlig att avgiftsfinansiera och omfattar arbete med bland annat åtalsanmälningar, ogrundade klagomål och uppföljningar samt riktad kontroll av fusk (livsmedel), remisser med mera

Tidssättning

Alla slags ärendetyper, tillsynsprojekt, utvecklingsarbete med mera tidsätts i ett omfattande Excel-dokumentet av varje grupp. Planeringsdokumentet är underlaget inför behovsutredningen och redovisas i detalj för miljöchefen.

Riskmatris för behovsstyrd tillsyn

De tillsynsområden som faller under rubriken behovsstyrd tillsyn inom miljöbalken, till exempel mindre verkstäder, frisörer, legionellkontroll, avloppsinventering med mera behöver prioriteras, både inom gruppen och mellan grupperna, för att säkerställa att fokus ges för tillsyn som ger störst miljönytta eller där hälsoriskerna är störst. För utreda detta har en riskmatris införts. Utfallet för den behovsstyrda tillsynen redovisas under respektive grupp.

		Risk kontra nytta			
Påverkan på människor och miljön	4	5	6	7	8
	3	4	5	6	7
	2	3	4	5	6
	1	2	3	4	5
		1	2	3	4
		Sannolikhet att det inträffar			

3. Övrig tid och Kvalitetsarbete – planering, kompetensutveckling m.m.

Övrig tid och kvalitetsarbete som redovisas respektive grupp är det kringarbete som behövs för att kunna bedriva tillsyn och utvecklas, till exempel verksamhetsplanering, kompetensutveckling, omvärldsbevakning samt samverkan inom staden och med andra kommuner. Viss tid för oförutsedda händelser finns inkluderat i övrig tid. Tid för semester, sjukdom och annan frånvaro tas också med i behovet. Enheten strävar efter att kontinuerligt resurseffektivisera sitt arbetssätt.

4. Målarbete

En genomgång av de nationella, regionala och lokala målen i stadens miljöprogram, görs inför varje behovsutredning. Enheten ska även uppfylla målen i avfallsplanen samt nämndens verksamhetsmål.

5. Regionala och nationella frågor- omvärldsbevakning

Enligt Naturvårdsverket och Livsmedelsverket kommer tillsyn och kontroll framöver att få ett ökat fokus på brottslighet och redlighet, till exempel avfallshantering och hantering av massor och fusk inom livsmedelsbranschen.

Analysrapporter som kan ligga till grund för tillsynen tas med när behovet utreds, till exempel Miljöhälsorapporten för Stockholms län, rapport från Östra Sveriges Luftvårdsförbund och riktlinjer från till exempel Käppalaverket. Regionala och

nationella projekt prioriteras samt även deltagande i Miljösamverkan Stockholms län. Centrala myndigheters verksamhetsplaner granskas och eventuella lagförändringar bevakas.

Miljö- och klimatfrågor och krisberedskap kommer att få ett större fokus i landets kommuner spår SKR, vilket kommer till viss del att påverka tillsynen. Flexibilitet och snabba omprioriteringar kan komma att behövas.

6. Avgifter för tillsyn och kontroll

Verksamheter med återkommande tillsynsbehov betalar en fast årlig avgift. Dessa verksamheter prioriteras. Övriga verksamheter betalar en timavgift när tillsyn sker. Taxorna indexregleras årligen och ses över med jämna mellanrum för god kostnadstäckning. Grundprincipen i miljöbalken och övriga lagstiftningar är att det är verksamhetsutövaren som ska stå för sina kostnader, och inte skattemedel.

Allt går dock inte att ta betalt för inom enhetens arbete, s.k. skattefinansierad tillsyn, som omfattar bland annat åtalsanmälningar, överklaganden, förfrågningar och obefogade klagomål.

7. Tidsredovisning

Från och med 2022 har enheten slutat att registrera tid separat i ett exceldokument och i stället börjat föra tid i varje ärende för att uppskatta tidsåtgången. Det är nödvändigt för att kunna gå över till efterhandsdebitering inom livsmedelskontrollen och har gjorts även inom miljöbalksområdet. För att undvika dubbelbokföring så har tidsredovisning utanför systemet upphört. Riktigheter för olika handläggningsmoment och ärenden har tagits fram.

8. Uppföljning och utvärdering

Enhetens fokus under året är att uppfylla tillsynsplanen. Med regelbundna avstämningar kontrolleras detta löpande och vid behov görs omprioriteringar. Uppföljning är ett viktigt led i tillsynsarbetet, både för enskilda ärenden och projekt samt för enhetens resultat mot lokala mål och tillsynsplanen. I större projekt tas projektrapporter fram och redovisas i nämnden löpande under året.

Tillsynen ska utföras så enkelt och effektivt som möjligt, med så lite resurser som behövs. Utvärdering av enhetens tillsynsarbete redovisas i miljö- och stadsbyggnadsnämnden i början av varje år i dokumentet "Uppföljning av tillsynen". Utvärderingen kan leda till nya arbetssätt och nya tillsynsområden.

9. Service och bemötande

Kunderna ska vara nöjda med enhetens bemötande och handläggning, oavsett resultatet av en inspektion eller innehållet i ett beslut. Kompetensutveckling och uppdaterade rutiner bidrar till en hög kvalitet på handläggningen. Kundens grad av nöjdhet, så kallat nöjdhetsindex- NKI, rapporteras i rapporten "Uppföljning av

tillsynen” och redovisas i nämnden i början av kalenderåret.

Enheten är tillgänglig för medborgare och verksamhetsutövare, till exempel via stadens kundcenter. Goda kunskaper om lagstiftningarnas tillämpningar och begränsningar samt kunskap om angränsande lagstiftningar till exempel plan- och bygglagen, kan via ”indirekt myndighetsutövning” ge ett bra förebyggande resultat. Enheten har nära samarbete med kundcenter för att medborgare snabbt ska få svar på sina frågor. Medarbetare deltar i Miljösamverkan Stockholms utbildning om ”Att påverka, leda och utvecklas som myndighetsperson”.

Gott samarbete inom kontoret och inom staden är viktiga förutsättningar för ett effektivt tillsynsarbete och kundens uppfattning av Lidingö stad. Enheten deltar även i stadens arbete med handlingsplan för näringslivspolicyn, fram för allt fokusområdet ”Attityder till företagande”, som handlar mycket om bemötande.

10. Verksamhetssystem

I början av 2019 implementerades ett nytt verksamhetssystem, som har lett till ökad digital hantering av handlingar och ärenden, och fler e-tjänster, till nytta för kunderna. Under 2023 överfördes e-tjänster till ett nytt plattformssystem. Under 2025 kommer upphandling genomföras på nytt och krav ställas på digital hantering och automatisering.

Bilaga 2 Miljömål och tillsynen

Tabell 10. Miljömål och koppling till tillsynen

Mål	Aktivitet	Å/MP/P ⁵	Ansvar
 <u>Begränsad klimatpåverkan</u>	Tillsyn miljöfarliga verksamheter, Dagvattenanläggningar	Å, MP	Miljöskydd
 <u>Frisk luft</u>	Tillsyn miljöfarliga verksamheter	Å	Miljöskydd
 <u>Bara naturlig försurning</u>	Tillsyn miljöfarliga verksamheter	Å	Miljöskydd
 <u>Giftfri miljö</u>	Tillsyn miljöfarliga verksamheter och förorenad mark	Å	Miljöskydd
 <u>Skyddande ozonskikt</u>	Köldemediehandläggning	Å	Miljöskydd
 <u>Säker strålmiljö</u>	Radon i Bostäder, förskolor och skolor Magnetfält, Klagomål	Å	Hälsoskydd
 <u>Ingen övergödning</u>	Tillsyn enskilda avlopp	Å	Hälsoskydd
 <u>Levande sjöar och vattendrag</u>	Dagvattenpolicy, tillsyn dagvatten Tillsyn miljöfarliga verksamheter	MP Å	Miljöskydd
 <u>Grundvatten av god kvalitet</u>	Provtagning sker i samband med utredning av förorenad mark	Å	Miljöskydd
 <u>Hav i balans samt levande kust och skärgård</u>	Tillsyn varv och båtklubbar	MP Å	Miljöskydd
 <u>Myllrande våtmarker</u>	Tillsyn dagvatten	Å	Miljöskydd
 <u>Levande skogar</u>			
 <u>Ett rikt odlingslandskap</u>	Tillsyn växtskyddsmedel m,m,	Å	Miljöskydd
 <u>God bebyggd miljö</u>	Tillsyn av radon, fukt- och mögel, ventilation m.m. i bostäder och skola/förskola, Nedskräpning	Å MP	Hälsoskydd

⁵ Å= återkommande tillsyn (1-3 års intervall) P= projekt tillsyn, MP= miljöprogramsaktivitet